

AY SERİSİ



Video Çözüm



DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

8. SINIF

Din, Birey ve Toplum

Din, Birey ve Toplum

Dinin Temel Gayesi

Dinin Temel Gayesi

4. Dergi



DİN, BİREY VE TOPLUM

İnsan, yaşamını anlamlandırmaya çalışırken akıl ve duyularla bazı sorularına cevap bulabilirken duyular ötesi sorularla da karşılaşır. Evrenin yaratıcısının kim olduğu, düzenin sahibi ve varoluş amacı gibi sorulara din cevap verir. İnsanın maddi ve manevi ihtiyaçlarının doğuştan geldiği düşünülüğünde, inanma ihtiyacı da fıtrîdir (doğuştandır). Tarih boyunca din, arkeolojik bulgulardan ilahi kitaplara kadar insanın hayatında belirgin bir rol oynamıştır. İnsanın güvenme, bağlanma ve yardım isteme eğilimi, dinin bu içsel arzuları tatmin etmesiyle hayat bulur. Din, insanın manevi ihtiyaçlarını karşılayan bir rehberdir.

İnsanın dine yönelmesinin fıtrî (doğuştan) olduğuna şu ayet örnek verilebilir;

“Sen yüzünü hanif olarak dine, Allah insanları hangi fıtrat üzere yaratmış ise ona çevir. Allah’ın yaratmasında bir değişme yoktur. İşte dosdoğru din budur fakat insanların çoğu bilmezler.” (Rum suresi, 30. ayet) Hz. Peygamber’de (s.a.v.) bu konuda **“Dünyaya gelen her insan fıtrat üzere (tek olan Allah’a inanma eğiliminde) doğar...”** diye buyurmuştur.



“Dünyaya gelen her insan fıtrat üzere (tek olan Allah’a inanma eğiliminde) doğar...”

İnsanlık tarihi incelendiğinde, her dönemde ve her yerde inanan insan ve din gerçeği ile karşılaşılır. Arkeolojik kalıntılarda, tarihî kaynaklarda, ilahi kitap yazmalarında ve toplumların kültürlerinde dinî motiflerin varlığı yoğun olarak görülür.

Din

Akıl sahibi bireyleri kendi özgür iradeleriyle iyiye ve doğruya yönelten ve onların dünya ve ahiret mutluluğunu amaçlayan ilahî kurallar bütünüdür. Dinin ana konuları; inanç esasları, ibadetler, ahlak ilkeleri ve toplumsal ilişkilerdir. Kaynağı Allah’tır (c.c.). Muhatabı insandır.

Birey

Toplumlari oluşturan ve düşünsel, duygusal, iradeyle ilgili nitelikleri toplum içinde belirlenen insanların her biri, fert, kişi.

Toplum

Aynı toprak parçası üzerinde bir arada yaşayan ve temel çıkarlarını sağlamak için iş birliği yapan insanların tümü, insan topluluğu, cemiyet.

“

“İnsanlar tek bir ümmetti. Allah, müjdeciler ve uyarıcılar olarak peygamberler gönderdi ve beraberlerinde, insanların anlaşmazlığa düştükleri şeyler konusunda, aralarında hüküm vermek üzere kitapları hak olarak indirdi. Kendilerine apaçık ayetler geldikten sonra o konuda ancak; kitap verilenler, aralarındaki kıskançlık yüzünden anlaşmazlığa düştüler. Bunun üzerine Allah iman edenleri, kendi izniyle, onların hakkında ayrılığa düştükleri gerçeğe ilettiler. Allah, dilediğini doğru yola iletir.”

(Bakara suresi, 213. ayet)

”



ETKİNLİK 1

Aşağıdaki kavramların tanımlarını yazınız.

1

Din

2

Fitrat

3

Hanif

4

Zikir

5

Bidat



ETKİNLİK 2

Cümlelerdeki ifadeleri tamamlayacak uygun kelimenin numarasını yuvarlak içine alıp boşluğa yazınız.

a.

İlim

Din

İnsanlık tarihinin her döneminde gerçeği ile karşılaşılır.

b.

hanefi

ilahi

Din, akıl sahibi bireyleri kendi özgür iradeleriyle iyiye ve doğruya yönelten ve onların mutluluğunu amaçlayan kurallar bütünüdür.

c.

fitri

manevi

Maddi yönüyle beslenme, giyinme, barınma, dinlenme gibi ihtiyaçları olan insanın, açıdan da güvenme, bağlanma, inanma gibi ihtiyaçları vardır.

d.

tevhit

şirk

Din; inanç, ibadet, ahlak ve sosyal ilişkilerde Allah'ın (c.c.) varlığı ve birliği esası üzerine kuruludur. İslam dini bunu her alanda ve hayatın her aşamasında vurgusuyla öne çıkarır.

e.

şefkat

dayanma

İnsan günlük hayatında pek çok olumsuzluklarla karşılaşır. Allah ve ahiret inancı, bütün bu olumsuzluklara karşı insana gücü verir.



ETKİNLİK 3

"Dünyayı dolaşın, duvarsız, edebiyatsız, kanunsuz, servetsiz şehirler bulacaksınız, fakat mabedsiz ve mabudsuz bir şehir bulamayacaksınız" (Plutarkhos) sözünü insanın doğası ve din açısından yorumlayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....



1. Din tarihin bütün devirlerinde ve bütün toplumlarda daima mevcut olan bir olgudur. İnsana hitap eden ve insan için söz konusu olan din, insanla beraber var olmuş ve tarih boyunca varlığını sürdürmüştür. Tarihin hangi dönemine bakılırsa bakılsın dinsiz bir toplum görülmemektedir. İnsanlık tarihinin her döneminde din, canlılığını korumuş ve insan hayatının ayrılmaz bir vasfı olma karakterini sürdürmüştür.

Bu parça aşağıdaki sorulardan hangisine cevap niteliğindedir?

- A) Dinin temel kaynağı nedir?
B) İnsanın dine yönelmesi fitri midir?
C) İlk çağlarda insanların dinî inançları var mıydı?
D) Toplumlara bir araya getiren unsurlar nelerdir?
2. “İçinizden hayra çağıran, iyiliği emredip kötülükten men eden bir topluluk bulunsun. İşte kurtuluşa eren, onlardır.”

(Al-i İmran suresi, 104. ayet)

Bu ayetin mesajı aşağıdakilerden hangisiyle ilişkilendirilemez?

- A) Din insanın varlığa sığınma ve bağlanma ihtiyacını giderir.
B) İnsanlar arası ilişkileri bozan davranışlara engel olmaya çalışılmıştır.
C) İnsanların yaşam hakkını korumak gerekir.
D) Haksız kazanç elde edilmesinin önüne geçilmelidir.

3. “Ben hanîf (hakka yönelmiş) olarak, yüzümü gökleri ve yeri yaratan (Allah)’a çevirdim ve ben müşriklerden değilim. Şüphesiz benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm âlemlerin Rabb’i olan Allah içindir. O’nun hiçbir ortağı yoktur. Ben bununla emrolundum ve ben Müslümanların ilkiyim. Allah’ım (bu kurban) sendendir ve Muhammed ile ümmeti tarafından senin (rızan) için sunulmuştur.” (Hadis)

Bu hadiste vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanlık tarihi din ile başlar.
B) İnsanın dine yönelmesi fitridir.
C) Her şeyin Allah (c.c.) için yapılması gerekir.
D) Dinimiz insanın ölümsüzlük isteğine cevap verir.

İnsanlık tarihi incelendiğinde, her dönemde din gerçeği ile karşılaşılır. Arkeolojik kalıntılarda, tarihî kaynaklarda ve toplumların kültürlerinde dinî motiflerin varlığı yoğun olarak görülür. Maddi yönüyle beslenme, giyinme ve barınma gibi ihtiyaçları olan insanın; manevi açıdan güvenme, bağlanma ve inanma gibi ihtiyaçları vardır. İnsanın biyolojik ihtiyaçları nasıl doğuştan geliyorsa manevi ihtiyaçları da doğuştandır. Bu yönüyle insandaki inanma ihtiyacı fitridir. İnsanda her zaman yüce ve güçlü bir varlığa güvenme, O’na sığınma ve O’ndan yardım isteme eğilimi vardır. İnsanın bu isteklerini en güzel şekilde karşılayan ise dindir.

4 ve 5. soruyu yukarıdaki metne göre cevaplayınız.

4. **Bu parçada vurgulanan düşünceyi aşağıdaki sözlerden hangisi desteklemektedir?**

- A) “Neyi çok bekler ve umarsan senden uzaklaşır. Hem ne demiştik; İstenileni almak değil razı olmaktır imtihan.”
(Yunus Emre)
B) “Geçmişte olduğu gibi, günümüzde de bilimsiz, sanat-sız, felsefesiz insan toplumları vardır, fakat hiçbir zaman dinsiz bir toplum olmamıştır.”
(H.Bergson)
C) “Allah’ım gönlümde olanı hakkımda hayırlı eyle, hakkımda hayırlı olanları da gönlüme razı eyle.”
(Hz. Ali)
D) “İnsan olmak kolay değildir, hele ki ‘insanca’ yaşanabilecek bir toplum düzeni yoksa!”
(John Steinback)

5. **Bu parçadan hareketle her dönem de dinin olmasının temel sebebi aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Dini duygunun fitri oluşu
B) Din kaynağının ilahi olması
C) İnsanın sürekli bir anlam arayışı içinde olması
D) Dinin insanın her ihtiyacına cevap vermesi



6. İnsan günlük hayatında pek çok olumsuzluklarla karşılaşır. Örneğin; kendini yalnız hisseder, çaresiz kalır. Değişik korkulara kapılabilir. Hastalıklarla ve musibetlerle uğraşmak zorunda kalabilir. Felaketlerle yüzleşebilir. Allah (c.c.) ve ahiret inancı, bütün bu olumsuzluklara karşı insana dayanma gücü verir. İnsan dünya ve ahiret mutluluğunu din sayesinde elde eder. Bu konuda bir ayette şöyle buyrulur: ...

Buna göre parçanın sonuna aşağıdaki ayetlerden hangisinin getirilmesi daha uygundur?

- A) "İçinizden hayra çağıran, iyiliği emredip kötülükten men eden bir topluluk bulunsun. İşte kurtuluşa eren, onlardır."
(Al-i İmran suresi, 104. ayet)
- B) "...O hâlde sen de dini Allah'a has kılarak (ihlas ile) kul-luk et."
(Zümer suresi, 2. ayet)
- C) "...Bugün sizin dininizi kemale erdirdim, üzerinize ni-meti tamamladım ve sizin için din olarak İslam'ı seç-tim..."
(Mâide suresi, 3. ayet)
- D) "... Haberiniz olsun, kalpler yalnızca Allah'ın zikriyle tatmin bulur."
(Ra'd suresi, 28. ayet)

7. İslam dini, sadece Allah'a (c.c.) kulluk etmeyi, O'na güven-meyi ve yalnız O'ndan yardım dilemeyi emreder. Türbe ve yatırlardan medet ummak, dileğin kabulü için ağaçlara bez bağlamak gibi akla ve mantığa uymayan, insanları dinin özünden uzaklaştıran yanlış anlayış ve inanışlardan uzak durulmasını öğütler.

Bu parçanın mesajı aşağıdaki ayetlerden hangisiyle ör-tüşür?

- A) "Aranızda birbirinizin mallarını haksızlıkla yemeyin..."
(Bakara suresi, 188. ayet)
- B) "Gökleri yedi kat yaratan O'dur. Rahman'ın yaratma-sında bir düzensizlik göremezsin."
(Mülk suresi, 3. ayet)
- C) "De ki: 'Rabb'im adaletle davranmayı emretti.'..."
(Âraf suresi, 29. ayet)
- D) "(Rabb'imiz!) Ancak sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz."
(Fatiha suresi, 5. ayet)

8. "Din, Allah'ın peygamberleri aracılığıyla gönderdiği ve akıl sahiplerini dünya ve ahirette mutlu etmek için kendi hür iradeleriyle en iyi, en doğru ve en güzele yönlendiren ilahi kurallar bütünüdür."

Bu tanımdan hareketle din ile ilgili;

- I. Zorlama yapılamaz.
II. Bilim ile bir bütündür.
III. Güzel olanı amaçlar.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

9. "Her doğan çocuk fıtrat üzere Allah'ın varlığına ve birliğine inanacak şekilde tertemiz bir yaratılışla doğar. Sonra anne babası onu Yahudi, Hristiyan veya Mecusi yapar. (Hadis)

Bu hadisten;

- I. Bütün insanlar tevhit inancı üzerine doğar.
II. Aile insanın dinî hayatına etki eder.
III. Her insan doğuştan din duygusuna sahiptir.

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

10. İnsan, beden ve ruhtan oluşan bir varlıktır. Bundan do-layı insanın hem bedenî hem de ruhi ihtiyaçlarını kar-şılamaı gerekir. İnsan, yaşamını anlamlandırabilmek için kendisine bazı sorular yöneltir: Niçin bu dünyaya geldim, niçin yaşıyorum, öldükten sonra ne olacağım? Dünyanın neresinde olursa olsun insan, insandır. Yani yaratılış amacını, hayatın anlamını ve sonrasını sorgu-lar. Bunlarla ilgili bilgileri ise bize sadece din verir.

Bu parçadan din ile ilgili çıkarılabilecek en kapsamlı yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsana dayanma gücü verir.
B) İnsanın hayatını anlamlandırmasını sağlar.
C) Başkalarına zarar vermemeyi öğretir.
D) İyilikte bulunmayı tavsiye eder.



Din Birey İlişkisi

- Esasları Allah'ın (c.c.) varlığı ve birliği (tevhid) üzerine kuruludur. Bireyin yalnız Allah'a (c.c.) iman etmesini O'na hiçbir şeyi ortak koşmaması (şirk) gerektiğini öğretir.
- İnsanın hesap verme bilincini geliştirir. Böylece insan sorumluluk bilinciyle hareket eder.
- Tövbe etme ve bağışlanma bilincini kişiye vererek ümitsizliğe ve vicdan azabına kapılmasını önler.
- İnsana yaratılış amacını yani kulluk bilincini kazandır.
- Sabır bilincini geliştirerek kişiye olumsuzluklara karşı dayanma gücü verir.
- İnsan; Niçin yaratıldım? Evrenin yaratıcısı kim? Ölümünden sonraki yaşam nedir?" gibi varoluş sorularına cevap bulur.
- İnsanın özünde olan iyilik, merhamet, sevgi, saygı gibi duyguları ortaya çıkarmasına sebep olur, kötü ahlaki tutumlardan uzaklaştırır.
- İnsanı bencillikten kurtarır ve fedakârlığa yönlendirir.

Şu ayet Din-Birey ilişkisine örnek verilebilir:

"Bilesiniz ki gönüller ancak Allah'ı zikrederek huzura kavuşur."

(Rad suresi, 28. ayet)

Din Toplum İlişkisi

- ▶ Din, toplumları inanç (iman), ibadet ve ahlak yönüyle kuşatır.
- ▶ Toplum içinde yardımlaşma, dayanışma, birlik ve bütünlük bilincini geliştirir.
- ▶ Toplumdaki ekonomik ve sosyal sınıf ayrımlarını ortadan kaldırır.
- ▶ Toplumda barış ve huzur ortamının sağlanmasında büyük bir rol oynar.
- ▶ Akraba ziyaretleri (sıla-i rahim), komşularla ilişkiler, arkadaşlık ilişkileri konusunda toplumu iyileştirir.



"Dünyayı dolaşınız duvarsız, edebiyatsız, kanunsuz, servetsiz şehirler bulacaksınız. Fakat mabetsiz, mabutsuz, duasız, kurban-sız bir tek şehir bulamayacaksınız."

(Plutarkhos)

12.000 yıllık geçmişi ile bilinen en eski tapınak olma özelliğine sahip tarihin sıfır noktası olarak UNESCO Dünya Miras Listesinde olan Şanlıurfa'daki Göbeklitepe bizlere dinin insanlık tarihi kadar eski olduğunu gösteren bir kanıttır.



ETKİNLİK

4

Aşağıdaki kavramların tanımlarını yazınız.

Birey:	
Toplum:	
Şirk:	
Tahrif:	
Ümmet:	



ETKİNLİK

5

Aşağıdaki tabloda verilen başlıklara uygun örnekler yazınız.

Dinin Bireye Katkıları	Dinin Topluma Katkıları



ETKİNLİK

6

Dinin birey ve topluma katkılarına birer örnek ayet yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



1. I. "De ki; namazım, ibadetlerim, yaşamım ve ölümüm ancak âlemlerin Rabb'i olan Allah içindir."
(En'âm suresi, 162. ayet)
- II. "Bir şeyi ölçtüğünüz zaman, ölçüyü tam tutun, doğru teraziyi tartın. Böyle yapmak, sonuç itibarıyla daha güzel ve daha iyidir."
(İsra suresi, 35. ayet)
- III. "Müminler ancak kardeşlerdir. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin. Allah'a karşı gelmekten sakının ki size merhamet edilsin."
(Hucurat suresi, 10. ayet)
- IV. "Rabb'ini överek tesbih et; O'ndan bağışlanma dile, çünkü O, tevbeleri daima kabul edendir."
(Nasr suresi, 3. ayet)

Bu öncüllerdeki ayetlerden hangilerinde din-toplum ilişkisi vurgulanmaktadır?

- A) I ve IV
B) II ve III
C) I, II ve III
D) II, III ve IV

2. Göklerdeki mükemmel yaratılışı, dünya üzerindeki eşsiz güzelliği, evrendeki sonsuz düzeni fark eden insan, sorgulamaya devam eder ve cevabını merak ettiği bazı sorular sorar. İnsanın bu sorularına din cevap verir.

Bu bilgiye göre insanın bu sorularına aşağıdaki ayetlerden hangisi cevap niteliğindedir?

- A) "Allah, yeryüzünü sizin için karar kılma yeri, göğü de bina yapan; size şekil verip de şekillerinizi güzel kılan ve sizi temiz şeylerle rızıklandırandır. İşte Rabb'iniz Allah! Âlemlerin Rabb'i Allah ne yücedir!"
(Mü'min suresi, 64. ayet)
- B) "Rabb'in, kendisinden başkasına asla ibadet etmemenizi, anaya-babaya iyi davranmanızı kesin olarak emretti..."
(İsrâ suresi, 23. ayet)
- C) "İnsanlardan alırken ölçüp tarttıklarında tam, onlara vermek için ölçüp tarttıklarında ise noksan yapan hilekârlara yazıklar olsun!"
(Mutaffifin suresi, 1-3. ayetler)
- D) "Ey inananlar! İçki, kumar, putlar ve fal okları şüphesiz şeytan işi pisliklerdir, bunlardan kaçının ki saadete eresiniz."
(Mâide suresi, 90. ayet)

3. Din; Allah'ın (c.c.) peygamberleri aracılığıyla gönderdiği ve akıl sahiplerini dünya ve ahirette mutlu etmek için kendi hür iradeleriyle en iyi, en doğru, en güzele yönlendiren ilahi kurallar bütünüdür. Dinin dört temel boyutu vardır. Bunlardan bir tanesi ibadettir.

Bu metne göre aşağıdakilerden hangisi din ve toplum ilişkisini açıklayan bir örnektir?

- A) Gülşen'in umre esnasında tefekkür ederek ihlase ermesi
B) Maddi güce kavuşmak isteyen Mesut'un içtenlikle dua etmesi
C) Ramazan orucunu tutan Burcu'nun iftarı akrabalarıyla yapması
D) Beş vakit namazını kılan Seyfullah'ın huzur hissedip mutlu olması

4.

"Allah'ın koymuş olduğu sınırları gözetenler ile o sınırları çiğneyen kimseler, bir gemideki yolculara benzer. Onlar kendi aralarında kura çekip gemiyi paylaşmışlar ve kimilerine geminin üst tarafı, kimilerine de alt tarafı düşmüştür. Geminin alt kısmında bulunanlar, suya ihtiyaç duyduklarında yukarıdakilerin yanına geliyorlar ve su ihtiyaçlarını oradan gideriyorlardı. Bir defasında kendi kendilerine, 'Biz kendi payımıza düşen alt kısımda bir delik açsak da yukarıdakileri hiç rahatsız etmesek' dediler. Eğer yukarıdakiler, alttaki insanları istekleriyle baş başa bırakırlarsa, topluca helak olurlar. Eğer onlara engel olurlarsa hem kendileri hem de diğerleri kurtulur."

Bu hadiste öncelikle aşağıdaki kavramlardan hangisi anlatılmak istenmiştir?

- A) Dürüstlük
B) Yardımseverlik
C) Adalet
D) Sorumluluk

5. Aşağıdaki ifadelerin hangisinde dinin toplumsal faydasına değinilmiştir?

- A) Dünya ve ahiret mutluluğuna sebep olur.
B) Yüce Allah ile kul arasındaki ilişkiyi sağlar.
C) İnsanlara karşı saygılı olmaya yöneltir.
D) Kişiyi yaratılış ve varoluş gayesini açıklar.

6. Oruç tutan kimse, yeme içme gibi bedensel ihtiyaçlarından bir ay boyunca uzak kalmaktadır. Bu durum onun iradesini güçlendirir, disiplinli bir hayat yaşamayı, davranış ve arzularını kontrol altına almayı öğretir. Oruçla birlikte sadece açlık ve susuzluk anlamında değil hayatın diğer alanları ve ihtiyaçları ile ilgili olarak da kişinin iradesi güçlenmektedir.

Buna göre verilen metinden din ile ilgili;

- I. İnsana dayanma gücü verir.
- II. İnsanın ölümsüzlük isteğine cevap verir.
- III. İnsanların davranışlarını kontrol etmesini ister.

sonuçlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

7. İnsan, yaşadığı çevre ile uyumlu olmaya çalışan sosyal bir varlıktır. Din, birey yanında toplumları da iyiye ve güzele yönlendirmek üzere hükümler ortaya koyar ve toplumların barış ve huzur içinde yaşamalarını ister.

Bu bilgilerden hareketle;

- I. İnsan iç huzura kavuşur.
- II. İnsanlar arasındaki adaletsizliklerin önüne geçer.
- III. Kişinin iradesini güçlendirir.
- IV. Din, insanların birlikte kardeşçe, barış içinde yaşamasına katkı sağlar.

İfadelerinden hangileri dinin birey üzerindeki etkisine örnek gösterilebilir?

- A) I ve III B) I ve IV
C) II ve III D) III ve IV

8. “Allah esenlik yurduna çağırıyor. Dileyene (mutluluğa ulaşacak) doğru yolları gösteriyor.”

(Yunus suresi, 25. ayet)

**Bu ayette vurgulanan husus aşağıdakilerden hangisi-
dir?**

- A) İslam'ın açıkladığı emir ve yasakların amacı; insanı ahlakten yüceltmektir.
- B) Dinî emirler, tavsiyeler ve öğütler insanın aklına hitap eder, kalbine dokunur ve ruhunu aydınlatır.
- C) Yüce Allah din vasıtasıyla insanları ebedî mutluluğa çağırır ve bunun yollarını gösterir.
- D) Din, Allah'a (c.c.) kulluk etmeyi ve insanlara saygılı olmayı ister.

9. Din, bütün boyutlarıyla insan ve insanın oluşturduğu toplum için vardır. Bu yüzden din, birey ve toplumla yakın ilişkisi olan bir sistemdir.

Buna göre;

- I. Birey ve toplumları iyiye ve güzele yöneltmek üzere hükümler ortaya koyar.
- II. İnsanlar arasında barış ve huzur içinde yaşamalarını kolaylaştırır.
- III. Din, inanç, ibadet ve ahlak yönüyle toplumun belli bir bölümü kuşatır.
- IV. Din, Allah'a (c.c) kulluk etmeyi ve insanlara saygılı olmayı ister.

ifadelerinden hangileri din, birey ve toplum ilişkisi açısından yanlış kabul edilir?

- A) I B) II
C) III D) IV

10.

Dinî sorumluluk şartlarını taşıyan kişi, yüce Allah'ın (c.c.) emir ve yasaklarından sorumludur. Allah (c.c.) insandan, kendi varlığına ve birliğine inanmasını ister. İyi, güzel, yararlı iş ve davranışlarda bulunmasını öğütler. Güzel ahlak ilkelerine uymasını emreder. Doğruluğu, iyiliği ve yardımsever olmayı buyurur. Kötü ve zararlı davranışlardan ise kaçınmak gerektiğini belirtir. Bütün bunları ancak aklı gelişimini tamamlamış, tam olarak aklını kullananlar yerine getirebilir.

Bu paragraftan hareketle aşağıdaki ilkelerden hangisi doğru değildir?

- A) İnsanların sağlıklı düşünmesini sağlayan akıldır.
- B) İslam dininde akıl, dinî sorumluluğun ilk şartıdır.
- C) Fiziksel engelliler dinin yasaklarından sorumlu değildir.
- D) Ergenlik çağına kadar çocuklar dinî sorumluluk taşımazlar.



1.

Dinin Bireye Olan Katkısı

- ▶ İnsanların iç huzura kavuşmasını sağlar.
- ▶
- ▶
- ▶
- ▶

Dinin Topluma Olan Katkısı

- ▶ Barış ve güven ortamı oluşturmayı gaye edinir.
- ▶
- ▶
- ▶
- ▶

Tablodan hareketle aşağıdakilerden hangisi diğerlerinden farklı bir bölüme yazılmalıdır?

- A) Bir varlığa sığınma ve bağlanma ihtiyacını giderir. B) Sevgi ve merhametin yayılmasıyla mutluluk hedeflenir.
- C) Hayatta karşılaşılan sorunlara karşı dayanma gücü verir. D) Dünya ve ahiret mutluluğunun sağlanması amaçlanır.

2.

İnsana hitap eden ve insan için söz konusu olan din, insanla beraber var olmuş ve tarih boyunca varlığını sürdürmüştür. Bunun temel sebebi dinî duygunun doğuştan gelen bir özellik olmasıdır. Din duygusu insanın doğuştan beraberinde getirdiği bir duygudur. İnsan, her zaman ve her yerde yüce, kudretli ve ulu bir varlığa sığınma, ona güvenme ve ondan yardım dileme ihtiyacını hissetmiştir. Bu sığınma ve güvenme duygusu, din ile karşılanmaktadır.

Bu parçada verilmek istenen mesajı aşağıdaki ayetlerden hangisi destekler?

- A) "De ki; namazım, ibadetlerim, yaşamım ve ölümüm ancak âlemlerin Rabb'i olan Allah içindir."
(En'am suresi, 162. ayet)
- B) "Sen dinlerine uymadıkça, ne Yahudiler ve ne de Hristiyanlar asla senden razı olmazlar. De ki: 'Allah'ın yolu asıl doğru yoldur.' Sana gelen ilimden sonra, eğer onların arzu ve keyiflerine uyacak olursan, bilmiş ol ki, Allah'tan sana ne bir dost, ne bir yardımcı vardır."
(Bakara suresi, 120. ayet)
- C) "Dinde zorlama yoktur. Çünkü doğruluk sapıklıktan iyice ayrılmıştır. O hâlde, kim sahte tanrıları tanımayıp Allah'a inanırsa, kopmak bilmeyen sapasağlam bir kulpa yapışmıştır. Allah, hakkıyla iştirakendir, hakkıyla bilendir."
(Bakara suresi, 256. ayet)
- D) "Sen yüzünü hanif olarak dine, Allah insanları hangi fıtrat üzere yaratmış ise ona çevir. Allah'ın yaratmasında bir değişme yoktur. İşte dosdoğru din budur fakat insanların çoğu bilmezler."
(Rûm suresi, 30. ayet)

3. Din, insan hayatında çok önemli rol oynayan, tarihin bütün devirlerinde ve bütün toplumlarda daima var olan evrensel ve köklü bir olgudur. Din, insanın doğuştan beraberinde getirdiği fitri bir duygudur. İnsanın sığınma, güvenme ve yakarma duygusunu ancak din karşılar. Din, içine düştüğü yalnızlık ve çaresizlik karşısında insana ümit, teselli ve güven sağlayan bir sığınaktır.

Bu parçadan;

- I. Din duygusunun doğuştan geldiği
- II. Dinin olumsuzluklara karşı insana dayanma gücü verdiği
- III. Yapılan arkeolojik kazılarda dinî sembollere rastlanması

ifadelerinden hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III



4.

Zekât dayanışmadır, gönülleri fetheder.
Malına kalkan olur, belaları defeder.
Dinimizin şiarı, zekât İslam'ın emri.
Zengin olan her mümin, zekâtını vermeli.

Bu dörtlüğün anlatıldığı bir dersin konusu aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Din-Kültür İlişkisi
- B) İslam'ın İnanç Esasları
- C) Din-Toplum İlişkisi
- D) Dinin Temel Gayesi

5. Dinî değerler etrafında birleşerek yardımlaşan toplumlar yaşadıkları sosyal, ekonomik ve siyasi sorunları daha rahat bir şekilde çözebilir. Çünkü din, bireylerin zor durumlarda birbirlerini gözetmelerini dinî bir sorumluluk olarak görür. Bu yüzden din duygusunun güçlü olduğu toplumlar, zorluklar karşısında daha dirençli olur.

Aşağıda verilen ayet ve hadislerden hangisi bu parçada ifade edilen düşünceyle ilişkilendirilemez?

- A) "Kim kötü ve çirkin bir iş görürse onu eliyle düzeltsin, eğer buna gücü yetmiyorsa diliyle düzeltsin, buna da gücü yetmezse kalben karşı koysun. Bu da imanın en zayıf derecesidir."

(Hadis)

- B) "O hâlde sen hanif olarak bütün varlığınla dine, Allah insanları hangi fitrat üzere yaratmışsa ona yönel! Allah'ın yaratmasında değişme olmaz. İşte doğru din budur; fakat insanların çoğu bilmezler."

(Rum suresi, 30. ayet)

- C) "İçinizden hayra çağıran, iyiliği emredip kötülükten men eden bir topluluk bulunsun. İşte kurtuluşa eren, onlardır."

(Al-i İmran suresi, 104. ayet)

- D) "Müminler birbirlerini sevmeye, birbirlerine karşı sevgi ve merhamet göstermede tek bir beden gibidir. O bedenin bir organı acı çektiği zaman, bedenin diğer organları da uykusuzluk ve yüksek ateş çekerler."

(Hadis)

6.
 ✎ Kişiye yaratılış ve varoluş gayesini açıklar.
 ✎ Dünya ve ahiret mutluluğuna sebep olur.
 ✎ Yüce Allah ile kul arasındaki ilişkiyi sağlar.

Bu maddeler din, birey ve toplum açısından değerlendirildiğinde aşağıdaki ayetlerden hangisiyle ilişkilendirilir?

- A) "Allah esenlik yurduna çağırıyor. Dileyene (mutluluğa ulaştıracak) doğru yolları gösteriyor."

(Yûnus suresi, 25. ayet)

- B) "Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de O'nun (varlığının ve kudretinin) delillerinden-dir..."

(Rûm suresi, 21. ayet)

- C) "... Anne babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşına, yolcuya, elinizin altındakilere iyilik edin. Şüphesiz, Allah kibirlenen ve övünen kimseleri sevmez."

(Nisa suresi, 36. ayet)

- D) "Ey iman edenler! Karşılıklı rızaya dayanan ticaret dışında mallarınızı haksızlıkla yemeyin..."

(Nisâ suresi, 29. ayet)

7. **Aşağıdaki hadis veya ayetlerden hangisinde İslam dininin temel kaynaklarına vurgu yapılmıştır?**

- A) "Şüphe yok ki Kur'an'ı sana elbette biz indirdik."

(İnsan suresi, 23. ayet)

- B) "Allahım! Sen haksın, senin vaadin haktır, sana kavuşmak haktır..."

(Hadis)

- C) "Geçmiş her ümmet içinde de mutlaka bir uyarıcı peygamber bulunmuştur."

(Fâtır suresi, 24. ayet)

- D) "Sözün en güzeli Allah'ın Kitabı'dır. Rehberliğin en güzeli ise Muhammed'in rehberliğidir."

(Hadis)



8. I. "O hâlde sen hanif olarak bütün varlığıyla dine, Allah insanları hangi fitrat üzere yaratmışsa ona yönel! Allah'ın yaratmasında değişme olmaz. İşte doğru din budur; fakat insanların çoğu bilmezler."

(Rum suresi, 30. ayet)

- II. "Sizden birinizin kendisi için istediği, sevdiği şeyi, mümin kardeşi için de istemedikçe iman etmiş olamaz."

(Hadis)

Bu ayet ve hadisten hareketle din ile ilgili;

- I. İnsana doğuştan itibaren verilmiştir.
II. Toplumda "ben" yerine "biz" bilincini geliştirir, birlik beraberlikleri artırır.
III. Bireye ölümün bir yok oluş olmadığını aksine yeni bir hayatın başlangıcı olduğunu öğretir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız III
C) I ve II
D) I, II ve III

9. Aşağıdaki hadislerden hangisi dinin toplumsal faydasına işaret etmemektedir?

- A) "Bir mümin, aç bir mümini doyurursa Allah da o kimseyi cennet meyveleriyle doyuracaktır."
B) "Sadaka suyun ateşi söndürdüğü gibi hataları yok eder."
C) "Bir kimse ağaç diker de o ağacın meyvesinden bir insan veya Allah'ın mahlûkatından herhangi bir varlık yerse bu, o ağacı diken kimse için sadaka olur."
D) "İki kişinin arasını düzeltmen sadakadır. Yoldaki rahatsızlık veren bir şeyi kaldırman da sadakadır."

10. "De ki: O, Allah'tır. Allah Samed'dir. (Her şey O'na muhtaçtır, O, hiçbir şeye muhtaç değildir.) O, doğurmamış ve doğmamıştır. O'nun hiçbir dengi yoktur."

(İhlas suresi, 1-4. ayetler)

Bu ayet dinin temel boyutlarından hangisine işaret eder?

- A) İnanç
B) İbadet
C) Ahlak
D) Muamelat

11. Maddi yönüyle beslenme, giyinme, barınma, dinlenme gibi ihtiyaçları olan insanın, manevi açıdan da güvenme, bağlanma, inanma gibi ihtiyaçları vardır. İnsanın biyolojik ihtiyaçları nasıl doğuştan geliyorsa manevi ihtiyaçları da doğuştandır. Bu yönüyle insandaki inanma ihtiyacı da fitridir. İnsanda her zaman yüce ve güçlü bir varlığa güvenme, ona sığınma ve ondan yardım isteme eğilimi vardır. İnsanın bu isteklerini en güzel şekilde karşılayan dindir.

Bu parçanın mesajıyla aşağıdaki hadislerden hangisi örtüşmektedir?

- A) "Din kardeşini seven kişi, ona sevdiğini bildirsin."
B) "Dünyaya gelen her insan tek olan Allah'a inanma eğiliminde doğar..."
C) "Kim bizim dinimizde ondan olmayan bir şey ortaya çıkarırsa o şey kabul edilmez."
D) "Ey insanlar! Kanlarınız (hayatınız), mallarınız, haysiyet ve şerefınız, Rabb'inizle buluşacağınız güne kadar kutsal ve saygındır."

12. Dünya üzerinde yaşayan bütün dinlerin bütün dünyada geçerli olan ortak değerleri vardır.

Aşağıdakilerden hangisi bu ortak değerlerden biri değildir?

- A) Doğruluktan ayrılmamak
B) İnsanlara her zaman adil davranmak
C) Anne babaya saygı göstermek
D) Ölümünden sonra başka bir yaşamın olduğuna inanmak

13. İnsan, yaşadığı çevre ile uyumlu olmaya çalışan sosyal bir varlıktır. Din, birey yanında toplumları da iyiye ve güzele yönleltmek üzere hükümler ortaya koyar ve toplumların barış ve huzur içinde yaşamalarını ister.

Bu bilgilere göre;

- I. İnsan iç huzura kavuşur.
II. Din, insanların birlikte kardeşçe barış içinde yaşamalarına katkı sağlar.
III. Adaletsizliklerin ve eşitsizliklerin önüne geçilir.
IV. Kişinin iradesini güçlendirir.

İfadelerinden hangileri dinin toplum üzerindeki etkisine örnek gösterilebilir?

- A) I ve II
B) I ve IV
C) II ve III
D) III ve IV



14. “De ki: “Benim namazım, (her türlü) ibadetim, hayatım ve ölümüm, hepsi âlemlerin Rabb’i olan Allah içindir.” (Enam suresi, 162. ayet)

Bu ayet din-birey ve toplum ilişkisi açısından değerlendirildiğinde aşağıdakilerden hangisiyle örtüşür?

- A) Din, tevhid inancı üzerine kurulmuştur.
B) Din olgusu insana doğuştan itibaren verilmiştir.
C) Din, toplumda “ben” yerine “biz” bilincini geliştirir.
D) Din, bireye ölümün bir yok oluş olmadığını öğretir.

15. Evrende kendine yer arayan birey sürekli bir anlam arayışı içindedir. Direkt ve dolaylı bir şekilde kendine “Ben kimim? Niçin yaratıldım? Nereye gideceğim? Dünyanın sonu ne olacak?” gibi sorular sorar ve cevap bulmaya çalışır. Din bireyin yaşamına anlam katar. İnancı sayesinde insan neye, nasıl ve ne kadar değer vereceğini bilir. Bu bilgi yaşamını kolaylaştırır. Din, ahiret inancıyla insanın ölümsüzlük isteğine de cevap vererek ölümün bir son olmadığını ve ölüm sonrasında hayatın devam edeceğini haber verir.

Bu parçada vurgulanan konu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Din ve birey ilişkisi B) Dinin temel kaynağı
C) Din ve toplum ilişkisi D) Evren ve insan ilişkisi

16. “İnsanlar tek bir ümmetti. Allah, müjdeciler ve uyarıcılar olarak peygamberler gönderdi ve beraberlerinde, insanların anlaşmazlığa düştükleri şeyler konusunda, aralarında hüküm vermek üzere kitapları hak olarak indirdi. Kendilerine apaçık ayetler geldikten sonra o konuda ancak; kitap verilenler, aralarındaki kıskançlık yüzünden anlaşmazlığa düştüler. Bunun üzerine Allah iman edenleri, kendi izniyle, onların hakkında ayrılığa düştükleri gerçeğe iletti. Allah, dilediğini doğru yola iletir.” (Bakara suresi, 213. ayet)

Bu ayetten aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Allah (c.c.) insanlara doğru yolu göstermek için birtakım kitaplar yollamıştır.
B) Dinin kaynağı Allah’tır (c.c.).
C) Allah (c.c.), insanlara peygamberler ve kitaplar göndermiştir. Bu sayede aralarındaki anlaşmazlıkların çözümünde yardımcı olmuş ve iman edenleri gerçeğe iletmıştır.
D) Bazı kesimler aralarında kıskançlık yaparak anlaşmazlığa düşmüşler fakat sonunda doğru yolu bulmuşlardır.

17. Ünlü sosyolog Max Müller bir sözünde şöyle belirtmiştir: “Din duygusu, insanın yaratılışından gelen bir olgudur. İnsan, doğası itibarıyla her zaman kendisine sığınacağı, dua edip yalvaracağı varlığa inanma gereği duymuştur.”

Bu metinde altı çizili sözcüklerle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnanç B) Fıtrat
C) Din D) Hanif

18. Din, akıl sahibi bireyleri kendi özgür iradeleriyle iyiye ve doğruya yönelten ve onların mutluluğunu hedefleyen ilahî kuralları bütünüdür.

Bu tanımda;

- I. Dinin muhatabı kimdir?
II. Dinin amacı nedir?
III. Dinin kaynağı nedir?

sorularından hangilerinin cevabı vardır?

- A) Yalnız II B) I ve II
C) I ve III D) I, II ve III

19. Mümini en çok korkutan ve endişelendiren husus, Allah’ı (c.c.) gücendirecek herhangi bir tutum ve davranış içinde bulunmaktır. Bu sebeple bir Müslüman, yüce Allah’ı gücendirmemek için büyük bir duyarlılık gösterir. İslam’da bu duyarlılık, “takva” kavramı kapsamında ifade edilir. Takvanın korkma veya sakınma şeklindeki sözlük manası, bu hassasiyeti ifade eden bir anlamdır. Anlaşılacağı üzere takva sahibi binde çok hassas bir dinî duyarlılık vardır. Bu duyarlılıkla o, İslam’ı bütün güzelliğiyle yaşamaya ve korumaya çalışır, her türlü iyiliği sergiler ve her türlü kötülüktan uzaklaşır. Takva değerlerini özümsemiş olan mümin, yüce Allah’a gönülden bağlıdır.

Aşağıdaki ayetlerden hangisi bu metnin mesajıyla örtüşmez?

- A) “Allah’ın size helal ve temiz olarak verdiği rızıklardan yiyin ve kendisine inanmakta olduğunuz Allah’a karşı gelmekten sakının.” (Mâide suresi, 88. ayet)
B) “İnsanlardan alırken ölçüp tartıklarında tam, onlara vermek için ölçüp tartıklarında ise noksan yapan hilekârlara yazıklar olsun!” (Mutaffifin suresi, 1-3. ayetler)
C) “...Kim Allah’a karşı gelmekten sakınırsa, Allah ona işinde bir kolaylık verir.” (Talak suresi, 4. ayet)
D) “Ey insanlar! Allah katında en değerli olanınız O’na itaat-sizlikten en fazla sakınanınızdır. Allah her şeyi hakkıyla bilmektedir, her şeyden haberdardır.” (Hucurât suresi, 13. ayet)



DİNİN TEMEL GAYESİ

Dinin temel gayesi insanların dünya ve ahiret mutluluğunu sağlamaktır. Yüce Allah din vasıtasıyla insanları ebedî mutluluğa çağırır ve yol gösterir. İslam dini insanın bu mutluluğu elde etmesi için bazı hakları koruma altına almayı hedefler. **Zarûrât-ı Hamse** olarak bilinen bu haklar; can, akıl, nesil, mal ve dinin korunmasıdır.

Canın Korunması

İslam dinine göre korunması gereken en temel hak yaşama hakkıdır. Çünkü diğer haklar insanın bu hakkının korunmasına bağlıdır. İslam'a göre bireyin yaşama hakkı anne karnında başlar. Bu hak din, dil, ırk ayrımı olmaksızın herkesi kapsar. Öldürmek, yaralamak, kan davası, intihar, ötenazi, kürtaj vb. bu hakka engel olan bazı örneklerdir. Çalışan bireylerin iş sağlıklarının ve can güvenliklerinin sağlanması da canın korunması kapsamında değerlendirilir.



"İslam dini canın korunması kapsamında tedavi olmayı tavsiye eder."

“ —

- “Fakirlik korkusuyla çocuklarınızın canına kıymayın. Biz onların da sizin de rızkınızı veririz. Onları öldürmek gerçekten büyük bir günahdır.”

(İsrâ suresi, 31. ayet)

- “ ... Kim bir kimseyi öldürürse bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de bir can kurtarırsa bütün insanların hayatını kurtarmış gibi olur...”

(Mâide suresi, 32. ayet)

— ”

AKLIN KORUNMASI

Akıl insanı diğer varlıklardan ayıran en önemli özelliklerden biridir. İnsanı sorumlu yapan şey aklı ve özgür iradesidir. İslam dini, insanın akıl sağlığına zarar veren şeylerden uzak durulmasını istemiştir. Bağımlılık insanın kaygı ve stresini artırır. Bunları kullanan kimseler hem kendilerine hem de topluma zarar verirler. Bu sebeple akla zarar veren alkollü içki, uyuşturucu vb. gibi şeyler İslam dini tarafından yasaklanmıştır.



“ —

- “Ey İnananlar! İçki, kumar, putlar ve fal okları şüphesiz şeytan işi pisliliklerdir, bunlardan kaçın ki saadete eresiniz.”

(Mâide suresi, 90. ayet)

- “Şu üç kimseden sorumluluk kaldırılmıştır: Ergenlik çağına gelinceye dek çocuklardan, uyanıncaya kadar uyuyandan, akli dengesi yerinde olmayandan.”

(Hadis-i şerif)

- “İçki bütün kötülüklerin anasıdır.”

(Hadis-i şerif)

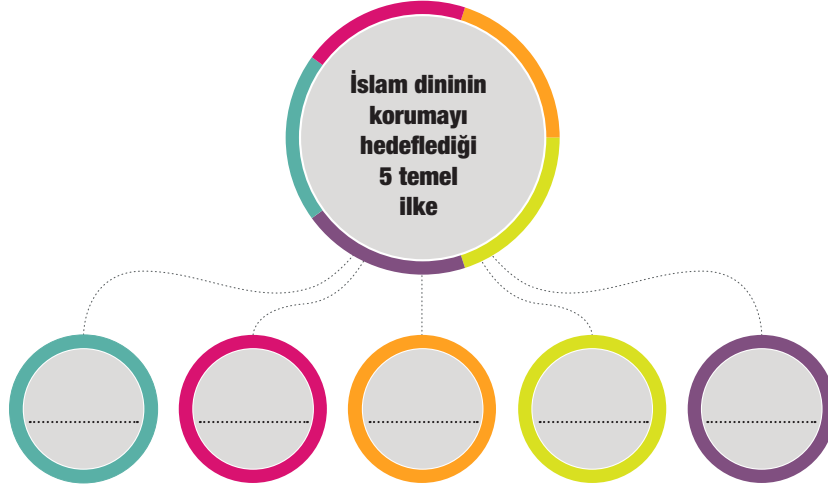
— ”



ETKİNLİK

7

Aşağıdaki tabloyu uygun şekilde doldurunuz.



ETKİNLİK

8

Kitabınızdan faydalanarak canın ve aklın korunması ile ilgili birer ayet ve hadis yazınız.

Canın Korunması

.....

.....

.....

Aklın Korunması

.....

.....

.....



ETKİNLİK

9

Aşağıdaki cümlelerden doğru olanları “D”, yanlış olanları “Y” ile işaretleyiniz.

		D/Y
1.	İslam, bireyin yaşama hakkını henüz anne karnında iken güvence altına alır.	
2.	İslam dinine göre kan davalarının yasaklanması aklın korunması ilkesine girer.	
3.	İslam dinine göre en temel hak canın korunmasıdır.	
4.	İslam, sadece Müslümanların yaşam hakkının korunmasını ister.	
5.	İslam'ın açıkladığı emir ve yasakların amacı; insanı ahlaken yüceltmektir.	
6.	İslam dini, insanın akıl sağlığına zarar veren şeylerden uzak durulmasını istemiştir.	
7.	Allah'ın (c.c.) insana verdiği en önemli nimetlerden biri de akıldır.	
8.	İş güvenliği ile ilgili uygulamalar aklın korunması ilkesine girer.	